

Fortellingen om alt

Humor er en sterkt undervurdert faktor i kunst. Når Jon Gundersen og Elise Storsveen slår seg sammen, blir Kunstneres Hus gjort om til et skatkammer med høy humrefaktor.

KUNST
Jon Gundersen og Elise Storsveen
«Tellus tell us»
Kunstneres hus, Oslo
Til 4. januar

Det er sjelden det er så moro å gå på kunstutstilling som med utstillingen «Tellus tell us». Jon Gundersen (født 1942) og Elise Storsveen (født 1969) har gjort om de to overlyssalene i Kunstneres Hus til et «wunderkammer», et forskningssenter og skulptur- og bildgalleri som inviterer til lek og fordypelse,

til glede og forundring. Dette er en utstilling som garantert treffer publikum uansett alder. Her er det mer enn nok for både store og små.

De to kunstnerne er far og datter, og de har fulgt hverandre i en kvinnealder. Begge er notoriske samlere, den ene av ting, den andre av bilder.

Jon Gundersen har lenge vært kjent for sine underfundige skulpturer der han setter sammen objekter i usannsynlige kombinasjoner, som en stein med gli-delås eller en dukkehånd som stikker ut

av en bærplukker. Humor er hans røde tråd, og den høyre overlyssalen er full av hans skulpturer, kunstverk som utfordrer våre konvensjoner og som morer vår fornuftssans. På veggene henger forstørrelser av vitenskapelige svart-hvite fotografier i utvalg ved Elise Storsveen, bilder som i denne sammenhengen snur vitenskapens dogmer på hodet.

Selv om betegnelsen er veldig fjern for en mann som Jon Gundersen, er hans «mesterverk» skulpturen «Tabula rasa». Begrepet brukes i betydningen at menneskets bevissthet ved fødselen er som en renvasket tavle, og skulpturen er et bord med en rad fint innbundne bøker som sakte skyves ut over kanten. Ved nærmere studium blir ironien tydelig da det viser seg å være et oppslagsverk over tyske patenter, en type kunnskap som i mange tilfeller går ut på dato forbausende fort.

Slike perspektiver blir enda tydeligere i venstre overlyssal. Den er innredet som en lesesal med ti bord med vertikal midtplate, slik at det blir tjue deler. Dette er det store samarbeidsprosjektet der de to har plukket godbiter fra sine omfattende lagre. Hver del har et tema, og det er forbausende hvilke konstallasjoner som oppstår av bilder, bøker, gjenstander og kunstverk når de to makkerne jobber sammen. Jeg har allerede vært der tre ganger, og stadig dukker det opp nye overraskelser.

«Lesesalen» begynner i universet og ender i kunsten, med en konfliktfylt midtdel der familieliv møter kunstens utfordringer. Titlene varierer fra det konkrete, som «Atomet og vi», «Kristianiafeltet» og «Med barna på badestranden», til det smått absurde, som «Instinktets mysterier» og «De nyeste

«Tabula rasa» kan sees som et nøkkelverk i utstillingen «Tellus tell us» på Kunstnernes Hus. Utstillingen er først og fremst morsom, men den stiller også spørsmål ved kunnskapens verdi.

ALLE FOTO: ARNE OVE BERGO

Jon Gundersens skulpturpar gjengir formen på henholdsvis flintøkser og mobiltelefoner. Steinøkseene ble byttet ut med nye materialer, det er overraskende at mobiltelefonene sidestilles med steinalderredskapene. Men når vi tenker etter vet vi jo at mobiltelefoner med antenner for lengst er historie.

«Lesesalen» er et skattkammer av bilder, gjenstander og kunstverk som lar deg forsvinne inn i forundringens verden.

og ingenting

kunstretninger og smitsomme sindslidelser». Tittlene er hentet fra bøker og trykksaker som inngår i installasjonene.

Titler er i det hele tatt vesentlig i dette kunstneriske universet. Jon Gundersen bruker dem bevisst for å utvide opplevelsen av kunstverket. Hvilke muligheter som ligger i sjongleringen med ord finner vi et godt eksempel på i utstillingens tittel: «Tellus tell us» kan oversettes med «Jorden, fortell oss» – en konkret tittel som passer aldeles utmerket på det mangfoldige innholdet i «Lese-

salen». Men det er også et ordspill med snert, fordi Jorden i bunn og grunn er et umælende «vesen» som ikke kan fortelle oss noen ting.

«Dette er en utstilling som garantert treffer publikum uansett alder. Her er det mer enn nok for både store og små.»

Tidligere nevnte «Tabula rasa» viser seg som et nøkkelverk i denne utstillingen. For det det hele dreier seg om er spørsmålet om hvordan vi samler kunnskap og hvordan vi bruker den. Blant mye annet tar denne utstillingen for seg alt det unyttige, det som har vist seg å havne på historiens skraphaug. Bilder og gjenstander som får et

komisk skjær når Jon Gundersen og Elise Storsveen plasserer dem i nye og overraskende sammenhenger. Eller med deres egne ord: «å svare på spørsmål som ikke har blitt stilt».

De senere årene har mange samtidskunstnere interessert seg for encyklopedisk kunnskap. Senest på Venezia-biennalen i 2013 kunne vi se utstilling etter utstilling som samlet, organiserte og kategoriserte. Fordelen med en leksikalsk tilnærming er at du oppdager ting du ikke visste du var interessert i. Det er det som gjør det så fascinerende å dykke ned i Jon Gundersen og Elise Storsveens univers. De hadde gjort det usedvanlig bra på fjorårets Venezia-biennale – hadde noen gitt dem sjansen.

LARS ELTON

Kopieringens etiske dilemma

Parallelt med utstillingen i Kunstnernes Hus utgir Elise Storsveen og Eline Mugaas boken «Album», som er full av bilder de har funnet i blader, bøker og magasiner. Den setter fingeren på en stor utfordring i samtidskunsten.

LARS ELTON

Kunstkritiker

KOMMENTAR

Twitter: @EltonLars

«Stjæl litt fra Shakespeare», sa man i gamle dager. I samtidskunsten er det å låne bilder – såkalt «appropriasjon» – blitt noe nær en farsott. Ifølge Store norske leksikon betyr appropriasjon «en kunstnerisk praksis eller teknikk som går ut på å anvende eller sitere et allerede eksisterende materiale».

Boken «Album» er en samling fanziner som Eline Mugaas og Elise Storsveen har utgitt siden 2008. Ti stykker er det blitt, kopiert på A3-ark som er brettet til A4. Innholdet har overrasket gang etter gang. Måten de setter sammen bilder på, som collager, i par eller serier gir reklamefotografier og andre sjangerbilder en ny dimensjon. De forteller nye historier i grenselandet mellom det underfundige og det absurde.

Det er sammensetningen av bildene som gjør dette til de to kunstneres eget verk. Det fungerer på samme måte i utstillingen «Tellus tell us» i Kunstnernes Hus, der fascineringen oppstår i de uventede og overraskende konstellasjonene.

Spørsmålet er om det fungerer på samme måte når de ti albumene presenteres som faksimiler i en bok? De originale fanzinerne har et uskyldig preg. De er et uhøytidelig undergrunnsfenomen med beskjeden distribusjon. Et vesentlig poeng er nettopp å provosere og presentere et alternativ til de rådende samfunnsnormer.

Vanlig sitatskikk tilsier at man krediterer den man har lånt fra. I Album-fanzinene finnes ingen slike referanser. Heller ikke i boken. Den er utgitt på Teknisk Industri, et forlag som profilerer seg som utgiver av kunstbøker med høy kvalitet. Til denne utgivelsen har de samarbeidet med New York-forlaget Primary Information, og «Album» ble trukket fram både i New York Times og Vogue da boken ble lansert på New York Art Book Fair i september.

Når man ikke krediterer sine kilder kan den som er sitert ha krav på ekstra kompensasjon. Innenfor samtidskunsten er denne praksisen i liten grad avklart, og det lånes over en lav sko. De færreste tar seg bryet med å spørre eieren av opphavsretten til det originale verket om lov. Mugaas og Storsveen vil høyst sannsynlig ha store problemer med å liste opp nøyaktig hvor de har hentet alle bildene fra.

I boken blir det tydelig at en stor del av bildene – om ikke de fleste – er brukt uten noen form for bearbeiding. Det som gjør dette pikant er at det i tillegg er tatt inn en copyright-tekst i boken som gir de to kunstnerne alle rettigheter og forbyr uautoriserte kopiering av materialet. Normal praksis er at man også gjør oppmerksom på at det er uklart hvem som har rettighetene til de originale bildene, og at man ber om forståelse for dette. Dette står det ikke noe om i «Album». Dermed får det hele et komisk skjær som fort kan vise seg å slå tilbake på forlaget. For hva gjør de når noen hundre rettighetshavere ringer på døren og krever vederlag?